

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

2 Ecclesias intrans non cogatur dare nummos.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](#)

veitrix acolythum fecimus, quem ad obsequia vestra transmisimus, ut si in lucrandis animabus amplius serviet, proficeret amplius possit.

C. CXXII. q. Quisquis in Romana ecclesia sacerdotum ordinem accepit, ab ea ultra-rius egedi non poterit.

Idem Helius presbyter & abbatis lib. 4. epist. 30.

seu c. 74.

Fillum a vestrum & Epiphanius mandatis, ut ad sacram ordinem provehere deberemus, vobisque transiliterem. Sed in uno vos audivimus, in alio autem minimè audire potuimus. Diaconus quidem factus est. Sed quisquis semel in hac ecclesia ordinem accepit, egedi ex ea ulterius licentiam non habet. Si ergo vos videre non potuit, hac ex re consolationem habeo, quia in filio vestro requiesco.

Non itaque quorumbet precibus ordinationes factae, salse adjudicantur, sed ha demum, quae precibus ordinandi; vel regi amici, non spirituali, sed carnali affectu perrelinfuntur, cum alias futuræ non effici: quas non charitas intervenient, sed ambitionis supplicans torquet. Non solum autem clericos cuiuslibet Episcoporum summus Pontifex in ecclesia Romana valer ordinare, verum etiam opportunitate exigente monachos, & quoniam clericos convolare potest, & invitare.

C. CXXIII. q. De eodem.

Unde Nicolaus Papa Michaelis Imperatoris in epist. que impetrat [Proposueramus.]

Per d principalem beatorum Apotolorum Petri & Pauli potestatem, jus habemus, non solum monachos, verum etiam quoniam sacerdotes de quacunque dioecesi, cum necesse fuerit, ad nos convocare; atque ecclesiasticis exigentibus opportunitatibus invitare.

15 ps. Quoniam ergo minorem interveniente salsa djudicatur ordinatio. Sicut autem preto interveniente faci oratione non solum tribuendi, ita nec restituendi. Ut enim aut beatus Ambrosius, sacerdos ordines ne preto sunt emendi, ne redimenti.

C. CXXIV. q. Preto interveniente sacerdotale officium non restituatur.

Hinc etiam Gregorius. VII. ait lib. 6. reg. in concilio habito anno Domini 595. pontificatus.

seu 6. c. 10.

N Villus e Episcopus gravamen, seu servile servitum ex ullo contra ecclasiasticam normam abbatis, seu clericis sui imponat, vel interdictum sacerdotale officium preto interveniente restituatur. Quod si fecerit officii sui periculum subeat.

Quis autem pecuniam accipiat, ut ordinandis sacros ordines non tribuant, vel ut canonice electioni affectum non praebant, aut eccllesiis adiudicant, vel confundant lapidem benedictum, vel confectionem fabricabant, multissimum arguments accepta pecunia res, & infames esse prolanuntur.

C. CXXV. q. Sacrifizi sunt iudicandi, qui ecclesiam Dei non permittunt regulariter ordinari.

Ait enim Pascialis secundus.

Sunt quidam, qui vel violentia, vel favore non permitunt ecclesias regulariter ordinari. Hos etiam decrevimus ut sacrilegos iudicando.

C. CXXVI. q. De eodem.

Codicis lib. 9. ad legem Iulianam repetundarum, Imp.

Gratian. Valentin. & Theodosius.

Iubemus, f & hortamur, ut si quis forte honororum, decurionum, populi sacerdotum, postrem etiam colonorum, à cuiuslibet ordinis iudice fuerit aliqua ratione concessus, si quis sit de jure venalem suisse sen-

a Anselm. l. 7. c. 78. b nostram.] orig. c al. sacram ordinem d 7. 9. 93. c. r. per principalem. Anselm. l. 7. c. 75. & lib. 2. c. 14. e Poll. l. 4. tit. 21. f Tit. 27. d. 4. In codic. Theod. lib. 9. c. 22.

Decreti Secunda Pars.

353

tentiā, si quis poena vel pretio remissam, vel vitio a peditatis ingestam, si quis postrem quacunque de causa imprudentiū iudicem potuerit approbare; is vel administrante eo; vel post administrationem depositam in publicum prodeat, crimen deserat; delatum approbet, cū probaverit, & victoriā reportatur, & gloriam.

C. CXXVII. q. De eodem.

Item in digestis lib. 3. ritulo de calumnioribus, a le primis [Vlpianus lib. 10. ad Edictum.]

In eum, qui ut calumnia causa negotium faceret, id non faceret, pecuniam dicetur acepisse, intratum in utilem, in quadruplum ejus pecunia, quam acepisse dicetur, post annum simpli cū in factum actio copia.

q. In his sequentibus legibus, quo ex citantur, repudiatur ex vetustis exemplaribus Gratiani, quo cum Pandectu Florentiu valde convenient.

1 ¶ Vt in eum.] Hac dictio non est in antiquis codicibus. Et tamen, neg. in Pandectis, sed ob glossam non est sublata.

C. CXXVIII.

Ibidem lib. 47. tit. 13. l. 2. de concessione. [Macer. lib. 1. pudiorum iudic.]

C. Concussionis iudicium publicum non est. Sed si in pecuniam quis accepit, quod crimen minatur, si potest iudicium publicum esse ex senatusconsultis, quibus pena legis Cornelii teneri jubentur, qui in accusationem innocentium coierint, quive ob accusandum vel non accusandum denuntiandum, vel non denuntiandum testimonium, pecuniam accepit.

C. CXXIX. PALEA.

Ibidem lib. 48. tit. 11. ad legem Iulianam repetundarum. l. 1. [Macer. lib. 1. pub. judic.]

L Ege Iulia repetundarum tenetur, qui cum aliquo potestatē haberet, pecuniam ob iudicandum, non non iudicandum, i. decernendūme accepit: sive nuleius Saturninus l. vel quo. cod. rit.] vel quod magistrus quid ex officio suo faceret.

1 ¶ Vel non iudicandum.] Sic etiam in Digestis agatis: sed a Pandectis: Florinensis alios illa voces. Et cum Palea ista feri in omnibus vetustis exemplaribus Gratiani: & a cap. sunt quidam. usq. ad finem questionis nulla est editio capitum.

C. CXXX. q. De eodem.

Idem cod. tit. 1.

E Adem lege tenetur, qui ob denuntiandum, vel ob denuntiandum testimonium pecuniam accepit & post pauca. q. Legi Iulia repetundarum caverit, ne quis ob militem legendum mittendum, ex aetate neve quis ob sententiam in senatu, constitutive publici dicendam pecuniam accipiat, vel ob accusandum vel non accusandum. ¶ Macer. lib. 1. pub. judicial. l. Livia. de repetundis præcipit, ne quis ob iudicem, atriumne dandum, mutandum, jubendumve, ut iudicem neve ob non dandum, non mutandum, non jubendum, &c. neve ob item aſtimandam, iudiciumve capit, pedinave faciendum, vel non faciendum aliiquid accipiat & infra. ¶ Hodie ex lege Iulia repetundarum extra ordinem puniuntur: & plerumque vel exilio puniuntur, vel etiam duriss. prout admirerint. Venerabile cod. tit. 1. 6. Hac lege damnatus testimonium publice dicere, aut iudicere postularē prohibetur.

1 ¶ Accepit] In Pandectis sequitur versiculus, Hac legi damnatus, qui expontur in fine hujus capituli.

QUESTIONES II.

1 S equitur secunda quæſio, quo queritur, an pro ipsi gressu monasterii, pecunia sit exigenda, vel extera persistenda. Hoc utrumque lege geri, & triusque testamenti serie comprobatur. Legiū rem in primo d libro Regum, quod Anna detulit sciam.

a Tit. 6. b al. detegitur. c al. insimilium. d 1. Reg. Sam.

Samuelum, postquam ab latere fuerat, in tribus vitulis, & tribus modi farine, & amphora vini ad dominum dominum in Silo. q. In aliis a vero & apololorum legitur, quod multitudinus credentium erat cor unum, & anima una: nec aliquid eorum, quia possidebant, quisquam proprium esse dicebat: sed erant illi omnia communita, & singuli vendebant prædicta sua, & ponebant pretia eorum ante pedes. *Apostolorum: quorum unius, Anania b nomine, pars parvum sibi referaverat, cum uxore sua Saphire, sententia maledicimus accepit, ante pedes apostoli cecidit mortuus.* q. Hinc siquidem apparet quod ingressuri monasterium suum debent offere regis: ne aliter fuit recipiendi, nisi sua voluntate. Sed aliud est, sua sponte offere, alia exinde perfovere. Anna mater Samuelis non excedebat, neque petita, sed sponte munera sacerdotibus oblati. Credentes sua sponte offerebant apostoli, ut indigenitum necessitatibus deforserent, quia infiniti perfectione infidelium, eis posse non licebat. Ananas quoque non ideo damnatus est, quia sua nolle offere: sed quia spiritus sanctus mentitus, pretia eorum, quia apostoli obtulerat, ex parte fraudabat. Non ergo hoc auditoribus permittitur restituere ab ingressu aliquid exigere, sed sponte oblate suscipere: quia illud donabile est, occiduo munus.

C. I. q. *Tro dedicandu ecclœsia nihil existatur.*

Unde in concilio Bracarense c. II. cap. 5. legitur.

Placuit autem ut quiores aliquo fideliu ad consecrandas ecclœsias Episcopi invitantur, non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant: sed si ipse quidem aliquid ex suo voto obtulerit, non repudiantur: si vero aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc tamen unusquisque Episcoporum meminiet, ut non prius dediceret ecclœsiam, nisi ante dotem basilice & obsequium ipsius per donationem chartulae confirmatum & accipiat. Nam non levius culpa est ista temeritas, si sine luminariis, vel sine substanciali sustentatione eorum, qui ibidem servituri sunt, tanquam domus privata conferetur ecclœsia.

C. II. q. *Ab iis, qui ad conversionem accedunt, nihile est exigendum, nec pretio aliquo ad conversionem est invitandum.*

Item Bonifacius urbi Romæ Episcopus scribit: omnibus caritatis ecclœsia canabitur.

Quare pio intentus affectu, fratres charissimi, vestra defutitione Romana compatiatur ecclœsia; vobis fortassis est incognitum, sed cognitio omnium non incognitum habetur. Dubitatione autem vestra quod idoneum demus responsum, Deum testificor, ipsa quoque dubitatio reddit anxiū, & ineptū. Nusquam enim legimus Domini discipulos, vel eorum ministerio conversio quæcumque ad Dei cultum aliquo munere intervenit provocans: nisi forte de pauperum alimento quis inconveniens proponat, quorum nulli iuritecumque proficiens est, virtus negabatur. Scimus ergo, quod omne datum opium est; & omnem donum perfectum defutsum est defendens a patre luminarium, à quo bona voluntatis donum accipit, qui sancto deliberationis arbitrio gratis Deo servire disponit. Restat ergo, ut qui pro aliqua ecclœsistica suffragatione manus accipit, donum Dei, quod a patre luminario descendere debuit, vendat: manus autem largiens importunum emat. Quid autem de divini doni venditoribus vel empirioribus consequatur, concludi necesse

a. Act. 4. b. Act. 1. c. in VVormac. cap. 3. feri idem. d. Burch. 1.3. c. 37. Ivp. 3. c. 42. e. al. confirmatum. f. al. manuquam. g. lac. 1.

non est. q. Cavete ergo fratres, quād sit ambiguum quod petiatis consilium; quod quidem secundum vestram voluntatis propositum nulla inventum ratione confirmatum. Veruntamen, si vestra necessitati adeo est opportunus, quem reperitis a, dum tamen omnis abicit pœctio, omnis cesset conventus; nullaque vestra ecclœsia fiat distractio, accedit gratis Deo servire incipiat, siue regimini devotè geset obsequium; & postmodum vos quia subdigi grata, aliquia lux ecclœsia munera largiri fratrium solatio Romana permittit ecclœsia.

q. B. Thomas citat hoc cap. 2. 2. quæst. 100. in fine articuli tertii: & rem, quam ubi ita illat, sola huius captiuæ autoritate constituit.

C. III. q. *De eodem. PALEA.*

[Unde Urbanus Papa in concilio apud Melisam, c. 12.]

*N*ihilus b. abbas precium funere, vel exigere ab eis, qui ad conversionem veniunt, aliqua pauci & occasione praesumant. Regulam aniquam sequens, nulli unquam de ordinationibus aliquid omnino accipendum esse constitutum, neque ex datione pallii, neq; ex traditione chartarum, neq; ex ea, quam nova per ambitionem simulata invenit, appellatione pastelli. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Evangelicam lectionem minister legit, confirmationis autem ejus epistolam notarius scribit, sicut Pontificem non decet, &c.

q. *In nonnullis exemplaribus, in quibus pauca sunt partes, habetur caput hoc uig. ad res. Regulam. Reliqua vero sunt B. Gregorii loci indicati.*

1. q. *Quia enim* [In plerisque exemplaribus: qui habent hanc paleam non sicut rite & duo voces: Verum apud B. Gregorium leguntur, quoniam pendet adhuc oratio, & conjugatio cum ea, que in sequenti capite afferuntur, hoc modo. Quia enim ordinando Episcopo Pontifex manu imponit, Evangelicam lectionem minister legit, confirmationis autem ejus epistolam notarius scribit, sicut Pontificem non decet, &c.]

C. IV. q. *Ab ordinando non debet aliquid exigiri, sed nec voluntarie oblatæ responsum portare.*

Item Gregorius in Regesti lib. 4. epist. 44. sive cap. 88. in synodo Roma habita.

Sicut dicit Episcopum non decet manum, quam imponeat, vendere, ita minister, vel notarius non debet in ordinatione ejus vocem suam, vel calamum venundare. Et paulo post. q. Is autem, qui ordinatus fuerit, si non placito, neque exactus, neque petitus, post accepitas chartas, & pallium, aliquid cuilibet ex clero, gratia tantummodo causa, dare voluerit; hoc accipi nullo modo prohibemus: quia ejus oblatio nullam culpar maculam ingreditur, quia non ex ambientis peritio ne processit.

Auctoritate Bonifaci patenter ostenditur, quod sicut nullus pretio est invitandise ad conversionem, ita nulli pecunia interventu, ecclœsia largi oportet ingressum. Auctoritate vero Gregorii datum intelligi, quod pro ingressu ecclœsiae non licet pecuniam exigere, sed spontanea oblatione licet suscipere.

z. pars. Item apponitur illud apostoli 1. ad Timothœum, cap. 3.

C. V.

Vduas honoras, quæ vere viduæ sunt. [Quia autem non sunt vere viduæ, id est, que suis, vel parentum opibus sustentari possunt, non recipiantur] ut Ecclœsia sufficiat sis, quæ vere viduæ sunt.

a. al. epist. b. Anselm. lib. 5. cap. 9. Pam. lib. 3. zit. 2. c. 2.

two parts. cap. 109. Polyc. lib. 2. tit. 3. B. Gregorius lib. 4. epist. 44. C. lib. 22. post epist. c. placti. orig. d. extra de simonia. cap. 1. Polyc. Anselm. ibid. Ivo. c. al. palto. f. ex accipiente ambo non processit. orig.

¶ Caput hoc in multis vetustis codicibus est conjunctum superiori.

C. VI. *¶ Qui sumpibus propriis sustentari possunt, ab ecclesia stipendia non accipiunt.*

Item Hieronymus ad Damasum Papam.

C. Clericos & autem illos convenit ecclesia stipendiis sustentari, quibus parentum & propinquorum nulla suffragantur bona. Qui autem bonis parentum, & opibus suis sustentari possunt, si quod pauperum est accipiant, facilius profecto committunt, & per abusione talium iudicium sibi manducare & bibunt.

¶ Intra etiam 16. quasf. 1. cap. fin. citatur ex Hieronymo. Ac similis habentur irregularia monachorum ex dicto Hieronymi, in cap. de paupertate. & in glossa ordinaria ad c. 5. primad Timorebum, ex Hieronymo.

C. VII. *¶ Quinque sua sufficiunt, ecclesia alimen-
tu non sustentatur.*

Item Prosper de contemplativa vita, lib. 2.

cap. 9. & 10.

Pastor. *b* Ecclesia illis, quibus sua sufficiunt, non debet aliquid erogare, quando nihil aliud sit habentibus dare, quam perdere. Nec illi, qui sua possidentes dari sibi aliquid volunt, sine grande peccato suo, unde pauperi victus erat, accipiunt. De clericis quidem dicit per Prophetam & Spiritus Sanctius [Peccata populi mei comedunt]. Sed tunc nihil habentes proprium, non peccata, sed alimenta, quibus indigere videntur, accipiunt; ita possessores non alimenta, quibus abundant, sed aliena peccata suscipiunt.

Venient, his autoritatibus probabentur: ab ecclesia suscipi, non illi, qui quandam fuerint devites, potestea vero omnia relinquunt, ut d. Petrus, & Mattheus, & Paulus; aut pauperibus distribuerunt, ut Zachaeus c. 5; aut ecclesia rebus adjunxit, sicut illi f., qui prædicta sua vendentes, ponebant pretia ante pedes Apostolorum, ut essent omnia communia: sed illi, qui in dominibus parentum residentes, vel sciarerintur nolentes, ecclesiastica facultatis pauci desiderant.

C. VIII. *¶ Qui sua relinquere non vult, non debet sumpibile ecclesia suspen-
tari.*

*De quibus in eodem libro Prospere, cap. 10.
sufficiuntur.*

Si quis propter hoc non vult sua relinquere, ut habeat unde vivat, ut quid accipit unde rationem reddat? ut quid peccatis alienis sua multiplicat? Idem ibidem paulo superius. Non est meum dicere, qualipeccatio cibos pauperum præsumendo suscipiunt, qui ecclesiæ, quam juvare de propriis facultatibus debuerant, suis expensis insuper gravavit, proper hoc fortassis in congregatione viventes, ne aliquos pauperes pascant, ne advenientes excipiant, aut ne suum centrum expensis quotidiani immuniuant. Quod si aliquid de fructibus suis ecclesia, velut pro ipsa expensa sua contulerint, non se præferant inani jactantia illis, quos nihil habentes pasci & vestiri ecclesia, quia perfectior est ille, qui se mundi rebus expoliat, aut b. qui cum nihil habuerit, nec habere desiderat, quam ille, qui ex multis quæ posset, ecclesiæ aliquid præstat, ac se de eo quod præstiterit forsitan jactat.

Ecce, qui præuentur ab ecclesia suscipi. Illi vero, qui omnia sua relinquunt, vel pauperibus distribuunt, vel ecclesia rebus adjungunt, & ab ecclesia laudabiliter suscipiendi sunt, & ejus opibus sustentantur.

a. 16. quasf. 1. cap. fin. b. In concil. Aquasgr. cap. 107. Prosp. ibidem cap. 10. c. Ofe. 4. d. Matt. 4. e. Luc. 19. f. Ad. 4. g. & in concil. Aquasgr. ibid. h. al. &.

C. IX. *¶ Qui sua relinquunt, vel pauperibus dis-
tribuunt, vel ecclesia rebus adjungunt,
laudabiliter ecclesiastica dispensant.*

Unde in eodem libro a. cap. 11. legitur.

Sacerdos, cui dispensationis cura commissa est, non solum sine cupiditate, sed etiam cum laude piecum accipit à populo dispensanda, & fideliter dispensata cepta: quia omnia sua aut parentibus & reliqui, & pauperibus distribuit, aut ecclesia rebus adjunxit, & in numero pauperum, paupertatis amore, constituit, ut unde pauperibus subministrat, inde & ipse tanquam pauper voluntarius vivat. Clerici quoque, quos paupres aut voluntari, aut nativitas fecit, cum perfectione virtutis, vita necessaria sive in donis suis, sive in congregatione viventes accipiunt: quia ad ea accipiunt ne eos habendu ducit cupiditas, sed cogit vivendi necessitas & infra b. cap. 14. ¶ De talibus dicere videtur Apollus. c. [Qui in sacrario operantur, quia de sacrario for-
edunt, & qui in altario deserviunt, cum altario pum-
pan.] Qui nisi hoc de contemporibus facultatibus
vellet intelligi, nunquam fecerunt adjungeret: [b. & Deus ordinavit, his, qui Evangelium annunciant & Evangelio vivere.] De Evangelio vivunt, qui nihil proprium habere volunt, qui nec habent, nec habere alienum concipiunt, non sicut, sed communum possunt. Quid est aliud de Evangelio vivere, nisi laborare, inde, ubi laborat, necessaria vita percipere? Apollus tamen, qui sic Evangelium prædicavit, ut ne de Evangelio viventer, sed necessaria sibi suis manibus ministraret, de se considerenter eloquitur. [Ego autem nullorum usus sum.] Et quare hoc dixerit, fecerunt spei dicens. [Expedit mihi mori magis, quam urglo meam quisque evacuet.] Evacuate dicit gloriam suam in eis, quibus prædicabat, voluist et accipere vita temporis & expensam. Nolebat quippe in re presenti loco suum fructum, sed in futuro recipere.

i. ¶ Aut parentibus] In aliquot manuscripta Galla legitur, aut pauperibus reliquit, in veneto autem Prospere, & in concilio Aquitanensi legitur, quia omnia sua reliquit aut ecclesia rebus adjunxit. Sed quoniam non exemplaria Gratiani & Prospere habent vulgatum lectionem, hic est mutation.

C. X. *¶ Iuxta meritum laboris, ecclesiastica fi-
pendia sacerdotes distri-
buunt.*

Item ex concilio Agathensi, cap. 36.

Clerici omnes, qui ecclesia fideliter, vigilanter, deserviunt, stipendia sanctis laboribus debita letidum serviti sui meritum per ordinacionem canentes a sacerdotibus consequntur.

*Multorum i. auctoritatibus luce clarius constat, quod ad inge-
ria monasteriorum non licet pecuniam exegere, ne & ille qui ergo b.
ille qui solvit, simonia crimen incurrit.*

*i. ¶ Multorum] In vulgatu codicibus huius. Multorum præponeretur hic titulus. Item ex concilio Urbani Papali-
bito Alverniz: qui sublatiss est, quoniam atque ab omnibus uti-
nus exemplaribus collat. & in plerisque his s. est inveni-
tus tertie questionis.*

QVASTIO III.

*i. Ed adhuc obiectur, quod qui ingressori immateriali per
ps. cunias tribuerint, non propositionem relinquent, sed participa-
rem stipendiis ecclesiæ emunt, temporalia ergo non fini-
tualia ementes, nequaquam simoniaci habendi sunt. ¶ Huius re-
miedetur. Non solum, qui spiritualia, sed etiam, qui temporalia ei-
munt.*

a. Et in Aquasgr. c. 108. b. In Aquasgr. c. 111. c. 1. Cr. d. al. corporatis. e. al. vel.